

'Ik zie de brand als een streep door mijn leven': Ineke zag haar huis in vlammen opgaan

(gepubliceerd in Santé, 2003, september, 44-46)

Nog geen jaar geleden brandde de boerderij van Ineke (51) bijna volledig af. Ook de winkel aan huis ging grotendeels verloren. 'Slapen ging nog wel, maar wakker worden was vreselijk. Dan beseftte je dat je het niet gedroomd had, maar dat het allemaal echt gebeurd was.'

Ik had de hele week al het voorgevoel dat er iets ergs zou gaan gebeuren. Het was een koude, zonnige novemberdag, en er stond een stevige wind. We woonden op een prachtige plek, aan een landweggetje tussen de weilanden, op een grote boerderij die we deelden met een ander gezin. Samen hadden we 22 jaar geleden die boerderij gekocht en helemaal verbouwd. Het was er heerlijk wonen – onze burens aan de ene kant van het huis, wij met onze winkel aan de andere kant. Maar op die bewuste zaterdag ging het mis. Ik moest voor een klant een bestelling pakken van de zolder, waar we net onze nieuwe winkelvoorraad hadden opgeslagen. Omdat we daar geen elektriciteit hadden, gebruikten we een bouwlamp. Ik deed dus die bouwlamp aan, pakte wat ik moest pakken en liep weer naar beneden. Waarschijnlijk is het toen fout gegaan. Die bouwlamp heeft vermoedelijk verkeerd gelegen waardoor de boel is gaan smeulen. We hadden daar alleen helemaal geen erg in. Pas drie kwartier later, toen ik samen met mijn man Gerard koffie zat te drinken, zag ik opeens een rookpluim aan de voorkant van de boerderij. 'Wie is daar nou een vuurtje aan het stoken?' dacht ik nog, en liep naar buiten om te kijken. Toen pas zag ik dat de boerderij in brand stond.

Gek genoeg bleef ik eigenlijk heel kalm. Ik had zoiets van 'gewoon 112 bellen, brandslang pakken en dan blussen we het wel'. Dus ik belde de brandweer, terwijl er intussen allemaal mensen toestroomden die ons vroegen wat ze konden doen. Al die tijd dacht ik nog dat we de brand wel onder controle zouden krijgen. Ik beseftte gewoon niet wat er aan de hand was. Sterker nog, ik heb het ook echt niet gezien. Ik zag alleen maar één brandend raampje. Dat ene kleine stukje, daar was ik helemaal op gefixeerd. Daar zag ik vuur. Maar dat het hele dak intussen in lichterlaaie stond, ontging me volkomen. Iedereen zag het, behalve ik. Zo raar! Pas toen ik later foto's van de brand onder ogen kreeg, schrok ik verschrikkelijk. Ik wist gewoon niet dat het zo erg was geweest.

Waar ik het later nog erg moeilijk mee heb gehad, is dat ik geen seconde aan onze jongste zoon Bart heb gedacht toen we het vuur ontdekten. Bart slaapt soms ergens anders, maar die nacht was hij thuis. Op het moment dat de brand uitbrak, lag hij nog boven in bed, samen met zijn vriendin. Ik heb er geen moment aan gedacht dat er nog een kind in huis zou kunnen zijn. Ik was alleen maar aan het regelen dat de brandweer zou komen, en verder ging alles langs me heen. Naderhand heb ik me daar vreselijk schuldig over gevoeld. Pas maanden later heb ik er met Bart over kunnen praten. Hij vertelde me toen dat hij ons ook gezegd had dat hij die nacht niet thuis zou slapen. Ik wist dat helemaal niet meer. Het luchtte me ontzettend op toen hij dat zei.

Gelukkig hield mijn man het hoofd koel. Hij heeft Bart en zijn vriendin nog op tijd wakker kunnen maken. En Bart had dus wel door dat het heel erg brandde. 'Dit is niet meer te redden,' zei hij toen hij beneden kwam. 'Jawel joh,' zei ik. Ik kon gewoon niet geloven dat het echt zo was. Toen is Bart weer het huis in gegaan. Niemand die hem kon tegenhouden – zijn vriendin niet, wij niet, de politie niet. Met zijn trui voor zijn mond heeft hij onze computer opgepakt en mee naar buiten genomen.

Dat is wel heel fijn, dat hij dat ding heeft kunnen redden, maar je wilt niet weten in wat voor angst ik daar stond. De vlammen waren toen al in zijn kamer.

Ikzelf heb helemaal niets gepakt. Mijn man ook niet. Mijn portemonnee lag gewoon nog op tafel. Alles hadden we nog mee kunnen nemen, maar we realiseerden ons gewoon niet dat het wel eens allemaal verloren zou kunnen gaan. Pas toen onze oudste zoon Sjoerd aankwam, drong het een beetje tot me door. Die kwam echt als een waanzinnige aangehold. Dat beeld staat op mijn netvlies gebrand. Die ogen, die blik van hem.... want hij had al van verre gezien dat het helemaal mis was. Hij wilde naar binnen rennen, ik kon hem nog net tegenhouden. Hij ging helemaal door het lint. Zo'n angst, zo'n paniek... in zijn ogen zag ik pas hoe erg het was. Dat beeld raak ik nooit meer kwijt.

xxx

Na bijna drie uur blussen was het voorbij. De hele boerderij was uitgebrand, op onze huiskamer na. Die had alleen rookschade, dus daar stonden onze spullen nog – onze stoelen, een half kopje koffie, je leven zoals je het achterlaat. Maar verder was alles weg: boeken, kleren, onze winkelvoorraad, alles. Ook de burens waren praktisch alles kwijt. Het gedeelte waar zij hadden gewoond was ook bijna helemaal in vlammen opgegaan. Nou, daar sta je dan. Het besef dat dit echt was, dat dit ons huis was met alles erop en eraan, dat hadden we dus absoluut niet. Het was alsof je in de film van een ander staat. Het enige wat ik heel sterk voelde was: wij zijn hier, wij zijn gezond en levend, en dat is het belangrijkste.

Bart is toen zijn vrienden gaan bellen. Die kwamen allemaal meteen, uit het hele land. Ze brachten cola mee, boterhammen, zakken vol proviand. Familie kwam, burens kwamen.... en ik deed helemaal niets. Ik stond daar alleen maar, temidden van al die mensen. Een onbekende bood ons zijn vakantiehuisje aan. 'Als je wilt, kun je er zo in,' zei hij. Ik hoorde dat wel, maar ik dacht: Ik heb dat helemaal niet nodig. Ik ga straks gewoon weer terug naar mijn huis.

Uiteindelijk zijn we met mijn zwager meegegaan. Bij hem hebben we drie dagen gelogeed, daarna zijn we zes weken naar dat vakantiehuisje gegaan. In de tussentijd hebben we samen met vrienden, familie en burens een noodonderkomen uit de grond gestampt, in de boomgaard achter ons huis. We wilden toch graag weer terug naar onze plek. In die boomgaard zitten we nu nog steeds, in afwachting van het moment dat ons huis weer is opgebouwd. Want dat is wel de bedoeling: dat we daar straks gewoon weer met ons allen gaan wonen.

xxx

Het heeft heel lang geduurd voordat ik echt besepte wat er gebeurd was. Daar zijn wéken overheen gegaan. Wat hielp was dat we elke dag naar ons huis toe gingen. Dan vroegen we ons af: 'Zou dit er nog zijn? Zou dat er nog zijn?' en dan gingen we weer kijken. Het heeft heel lang geduurd voordat ik echt zag wat er niet meer was. In het begin was ik gewoon verlamd, zo van 'dit kan gewoon niet waar zijn'. En dan had ik weer zoiets van 'laat ik me maar realiseren dat ik hier levend sta, en dat wij hier levend uit zijn gekomen. Dat is toch het belangrijkste'. Maar ja, dat doe je met je verstand. Je gevoel zegt af en toe toch iets heel anders.

Die eerste weken voelde ik ook een enorme spanning op mijn borst, ik was helemaal geblokkeerd. Alsof letterlijk mijn adem stokte. Slapen ging nog wel, alleen wakker worden was vreselijk. Dan dacht

je eerst nog dat het niet waar was, dat je het alleen maar gedroomd had, maar dan zag je dat je niet in je eigen bed lag en drong het weer tot je door. Dan viel ik niet meer in slaap. Dat had mijn man ook. We waren doodmoe van alle emoties, maar als je eenmaal wakker was, sliep je niet meer in.

Er komt ook zoveel op je af. We moesten bijvoorbeeld voor de verzekering opschrijven wat we precies aan spullen hadden gehad. Dat was erg confronterend. Dan denk je ineens weer 'o ja, die tafel' en 'o ja, dat kastje'. Je wordt met je neus gedrukt op wat je allemaal kwijt bent. Ook als je bij mensen op bezoek gaat – en dat overkomt me nog steeds – kijk je onwillekeurig toch anders rond dan vroeger. Dat boek had ik ook, denk je dan, en zulke bekers óók. Dat vliegt voortdurend door je heen. Niet uit een soort afgunst, maar als een besef van alles wat je ooit gehad hebt en wat nu weg is. Je grijpt ook constant mis. Je snijdt je in je vingers... tja, geen pleisters. Dat hou je ook.

Gelukkig hebben we heel veel steun gekregen, soms zelfs van wildvreemde mensen. Een paar dagen na de brand stond bijvoorbeeld opeens de halve buurt ons servies en bestek schoon te boenen. Iemand anders bood spontaan eten aan. Elke dag kregen we van hem een driegangenmenu voorgeschoteld. Mensen kwamen kleren brengen. Het is met geen pen te beschrijven wat anderen voor ons hebben gedaan. Ondanks alle ellende voelde ik me daarom toch ook heel rijk.

xxx

Wat vreselijk was om mee te maken, is het ramptoerisme. De eerste dagen na de brand zag het hier constant zwart van de mensen. Al die mensen liepen gewoon door ons huis, alsof het openbaar bezit was. Verschrikkelijk vond ik dat.

Ook het slopen vond ik moeilijk. Ik kon dat gewoon niet aanzien. Allemaal mannen in groene pakken, bulldozers die overal tegenaan ramden, overal die opstuivende as... terwijl wij dit huis ooit steen voor steen zelf hadden opgebouwd. Ik heb dat slopen heel zwaar gevonden. Bart ook, maar mijn man en Sjoerd niet. Die waren al bezig iets te zoeken om in te gaan wonen, dus binnen ons gezin beleefden we dat heel verschillend. Wij die dat slopen afschuwelijk vonden, en zij die al bezig waren met de opbouw. Zij waren ook echt opgelucht dat alles werd afgebroken. Dat had ik dus niet. Ik wilde het nog vasthouden.

Bart had het er ook moeilijk mee. In tegenstelling tot zijn broer, die al het huis uit was, is hij echt alles, alles kwijtgeraakt. Hij is daar erg verdrietig over geweest. Pas toen zijn kamer helemaal gesloopt was, was zijn moeilijkste moment voorbij.

Waar ik heel blij om ben, is dat onze fotoalbums en mijn viool gespaard zijn gebleven. Met mijn viool – ik speel in een amateurorkest – heb ik drie weken na de brand zelfs alweer concerten gegeven. Ik ben al die tijd ook blijven tennissen. Dat was voor mijzelf een soort therapie. Alleen maar bal, bal, bal, en geen andere gedachten. Ik had het echt nodig om even een uur niet aan de ellende te hoeven denken.

xxx

Schuldgevoelens? Ja, in het begin wel. Ik vroeg me af of de brand was ontstaan doordat ik die bouwlamp had aangedaan. Later heb ik zelfs nog aan iemand van de verzekering gevraagd of ik me nu schuldig moest voelen. Toen zei die man: 'Als u nou een brandende sigaret had laten vallen, dan

wel, maar dit is een samenloop van omstandigheden.' Dat heb ik toen ook maar zo aangenomen. De hitte van die bouwlamp, in combinatie met die dozen, boven in een boerderij met een rieten kap... en dan ook nog zo'n sterke wind, terwijl het al maandenlang niet geregend had... Het is gewoon dat allemaal bij elkaar geweest. Er was geen houden aan.

Ik vind het wel erg bijzonder dat onze burens ons niets kwalijk hebben genomen. Een half uur na de brand vielen onze mannen elkaar al in de armen, zo van 'bouwen we het weer op? Ja, we bouwen het weer op'. Dat vind ik nog steeds ongelooflijk. De oorzaak ligt waarschijnlijk bij ons, maar we willen en gaan met ons allen verder. Ik vind dat uniek. We delen echt lief en leed.

xxx

Ik probeer de brand wat meer los te laten nu. Meer naar voren te kijken, in plaats van achterom. In het begin dacht ik wel 'vandaag is het een week geleden' of 'nu is het twee weken geleden', maar dat heb ik niet meer. Het is nu meer een symbolische dag geworden, zoals een verjaardag. Alleen als ik buiten ben, de zon schijnt en er staat een koude wind, precies zoals toen, dan komt het wel weer allemaal terug.

Ik zag en zie de brand wel als een streep in mijn leven. Er is een leven voor de brand en na de brand. We zijn nog bij elkaar, maar er is wel een drama gebeurd. Ik ben er ook door veranderd. Ik ben meer gaan relativiseren. Onze klanten vind ik bijvoorbeeld minder belangrijk dan vroeger. Natuurlijk, ze zijn wel ons inkomen, maar het is veel belangrijker dat je goed met elkaar omgaat. Dat is waardevol, het materiële is dat in feite helemaal niet. Eigenlijk zijn er een heleboel dingen waar ik me gewoon niet meer zo druk om maak. Dat is iets positiefs wat ik aan de brand heb overgehouden. Ik zeg het ook keer op keer: zo'n brand is vreselijk, maar het is echt niet het ergste. Iemand verliezen die je dierbaar is, is gewoon veel erger. Dit blijven spullen. En je herinneringen aan hoe het vroeger was, die heb je. Die ben je niet kwijt.